

О. С. Нагорічна,
кандидат педагогічних наук,
заступник директора з наукової та організаційної роботи
Державного науково-дослідного інституту митної справи
(м. Хмельницький)

УДК 001 : 339.5 : 336.02

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ

Досліджується необхідність наукового обґрунтування та запровадження організаційного механізму наукового забезпечення у податково-митній сфері, що зумовлено реалізацією передбачених положенням про Міністерство доходів і зборів України завдань та затверджених стратегічних напрямів розвитку. Основною метою дослідження є визначення сутності організаційного механізму наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері. Представлено для обговорення організаційний механізм наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері, основними складовими якого є міжнародний досвід регулювання наукової діяльності, державне регулювання наукової діяльності, відомче регулювання наукової діяльності, яке включає в себе систему наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері, концепцію та стратегію, а також система заходів забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку Міндоходів України. Визначено компоненти системи заходів забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку Міндоходів України та їх сутність. До її компонентів включаються наукові та науково-технічні, організаційні, кадрові, інформаційні, фінансові, економічні, соціальні. Доводиться, що система наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері та система заходів забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку Міндоходів України застосовують як єдиний механізм у випадку виконання своїх функцій усіма суб'єктами наукової діяльності з урахуванням міжнародного досвіду та вдосконалення національного нормативно-правового забезпечення. Разом з тим у подальшому пропонується розробити критерії ефективності наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері, актуалізується потреба вдосконалення системи фінансової підтримки публікаційної активності вчених та науковців у закордонних наукових виданнях.

Ключові слова: наукове забезпечення, податково-митна сфера, організаційний механізм.

Реформування органів державної влади, одним із результатів якого є створення Міністерства доходів і зборів України (Міндоходів України), зумовлює необхідність розроблення нових підходів до організації діяльності на основі попереднього досвіду роботи Державної митної служби України, Державної податкової служби України з урахуванням міжнародного досвіду реорганізації фіскальних органів державної влади. Реалізація передбачених положенням про Міндоходів України завдань та затверджених стратегічних напрямів розвитку потребує наукового обґрунтування

та запровадження організаційного механізму наукового забезпечення у податково-митній сфері.

Предметом сучасних наукових досліджень були питання фінансового забезпечення науки в Україні, стратегічні напрями реформування державного управління у сфері науково-технологічної діяльності, механізму державного управління вищими навчальними закладами України. Проте організаційний механізм наукового забезпечення у податково-митній сфері досліджується вперше.

Метою статті є визначення сутності організаційного механізму наукового забезпечення у податково-митній сфері.

В основі управління науковою діяльністю покладено механізм організації, планування, фінансування, контролю за виконанням та впровадженням результатів наукових досліджень, який формується безпосередньо в центральних органах виконавчої влади. Міндоходів України як центральний орган виконавчої влади відповідно до функцій забезпечує:

— організацію проведення та координацію наукових досліджень у податково-митній сфері;

— організацію та координацію взаємодії у науковій і науково-технічній сфері між науковими, науково-дослідними установами і вищими навчальними закладами міністерства;

— розроблення та вдосконалення правових, організаційних, технологічних, економічних, інформаційно-аналітичних, фінансових та інших напрямів діяльності Міністерства;

— проведення наукової експертизи проектів законів та інших нормативно-правових актів, що належать до компетенції Міністерства, у тому числі здійснення наукової та науково-технічної експертизи;

— впровадження наукових розробок у діяльність Міністерства та у навчальний процес підпорядкованих йому навчальних закладів;

— узагальнення та адаптацію міжнародного досвіду у податково-митній сфері з метою забезпечення прогресивного розвитку Міністерства тощо.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1084 “Про Порядок формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету” [1] Міндоходів України як замовник формує замовлення за програмно-цільовим принципом з метою реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, інноваційної діяльності та наукового забезпечення розвитку податково-митної сфери, пріоритетних напрямів діяльності. Міндоходів України визначено вісім стратегічних напрямів розвитку:

1. Розвиток партнерських відносин з громадянами та бізнесом;
2. Надання високоякісних послуг громадянам та бізнесу, впровадження нових електронних сервісів та підвищення рівня надання послуг;
3. Сприяння розвитку міжнародної торгівлі, впровадження найкращих практик у сфері митного регулювання;
4. Здійснення контролю за повнотою сплати податків, зборів, митних платежів та єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування;
5. Оптимізація оперативно-слідчої діяльності у сфері оподаткування, митній та бюджетній сфері;
6. Впровадження ефективних методів протидії корупції;
7. Формування ефективної системи управління персоналом;
8. Стратегічне управління організацією, постійне та безперервне вдосконалення операційної діяльності [2].

Для кожного із стратегічних напрямів визначено стратегічні завдання та ініціативи.

Враховуючи, що наукове забезпечення державного управління у податково-митній сфері — це система заходів (наукових, науково-технічних, організаційних тощо), спрямованих на забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку центрального органу виконавчої влади, який реалізовує державну політику у сфері державної податкової та митної справи [3], необхідно розробити такий організаційний механізм, який забезпечував би рушійною силою систему наукового забезпечення Міндоходів України. Якщо зобразити організаційний механізм наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері схематично, то він буде мати такий вигляд, як на рисунку, що наведений нижче (рис. 1).

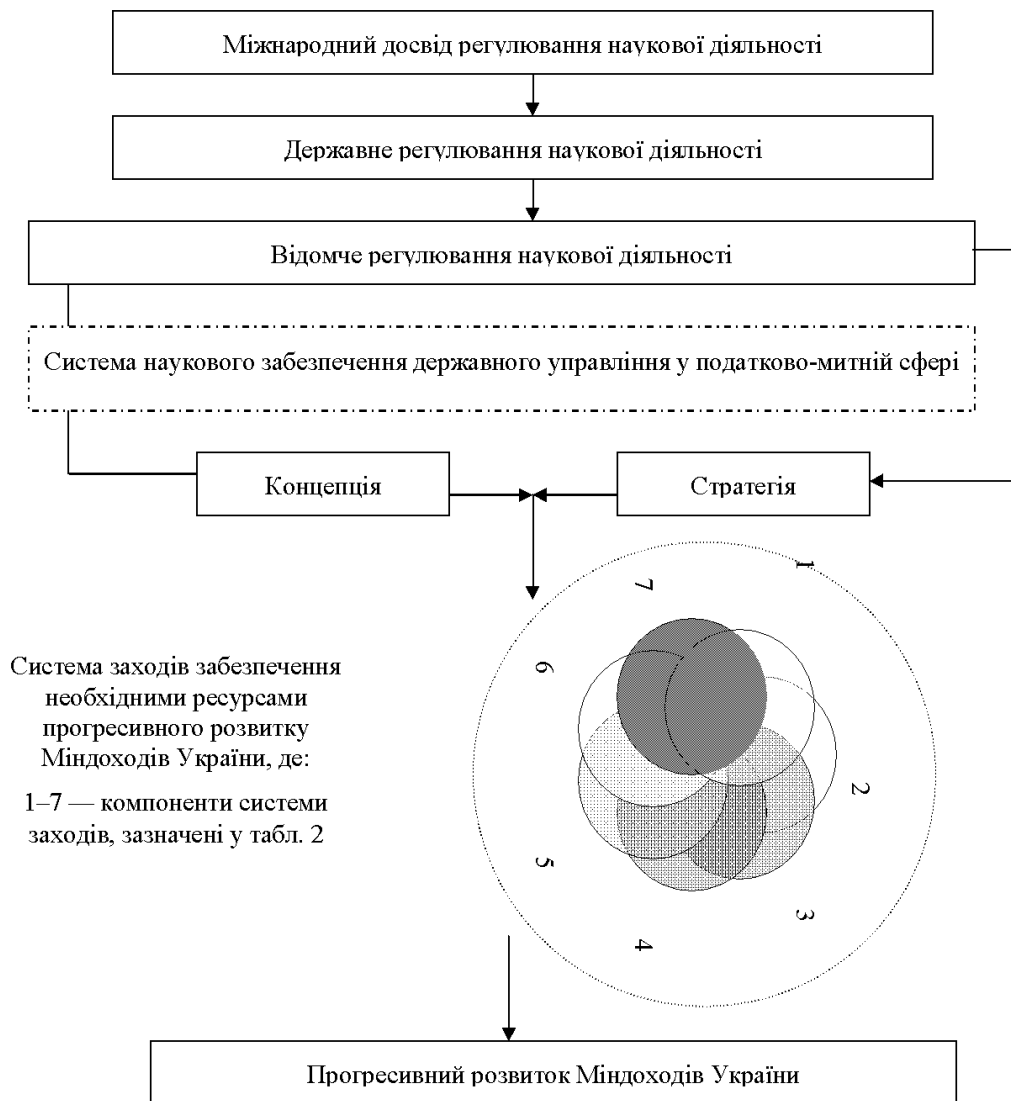

Рис. 1. Організаційний механізм наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері

Відомо, що боротьба за талановитих учених, технології і ринки збуту посилюється, тому кожна держава намагається створити максимально комфортні умови для розвитку наукових досліджень. Це супроводжується механізмами управління, які відповідають потребам науки. Національні і європейські дослідження та інноваційна політика сьогодні тісно пов'язані. Європейська комісія та Рада Європи з метою представити освіту, дослідження та інновації в центрі європейської політики зростання започаткували амбітний процес “Європа–2020”. Щодо міжнародних стандартів регулювання наукової діяльності, то, наприклад, у Німеччині з 2006 року започатковано “Хай-Тек-стратегію Німеччини” — першу національну концепцію щодо об'єднання навколо спільної ідеї зацікавлених сторін, що беруть участь у наукових дослідженнях та їх впровадженнях. Так було ухвалено важливі кроки на шляху модернізації німецької системи науки під гаслом “Ідеї. Інновації. Процвітання” [4].

Щодо державного регулювання наукової діяльності в Україні, то цей напрям потребує суттєвого доопрацювання, оскільки лише за даними Рахункової палати, висвітленими на офіційному сайті, з усіх перевірених протягом 2011–2013 років наукових установ та ВНЗ жоден із суб'єктів не пройшов перевірку без зауважень, зокрема не забезпечено ефективне управління бюджетними коштами та їх використання з визначеною метою. Враховуючи такі дані, виникає питання щодо потреби в удосконаленні нормативно-правової бази, яка регулює діяльність державних органів у науковій сфері.

Щодо питання відомчого регулювання наукової діяльності у Міндоходів України, враховуючи, що у Державній митній службі України Положення про організацію наукової діяльності було відсутнє, а відповідальність за організацію наукових досліджень було покладено на Державний науково-дослідний інститут митної справи та Наукову раду, а в Державній податковій службі України затверджено лише у 2012 році, то позитивним аспектом діяльності новоутвореного Міністерства доходів і зборів України стало затвердження **Порядку** організації наукових досліджень та науково-технічних розробок у Міністерстві доходів і зборів України (далі — Порядок) [5].

Структурно Порядок складається із семи розділів:

1. Загальні положення;
2. Види і форми наукової діяльності в системі органів Міндоходів;
3. Суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності;
4. Порядок планування НДДКР;
5. Замовлення НДДКР;
6. Порядок приймання НДДКР;
7. Впровадження результатів НДДКР.

Метою наукової і науково-технічної діяльності відповідно до зазначеного вище

Порядку є:

— одержання і використання наукових і науково-прикладних результатів, пов'язаних з науковою та науково-технічною діяльністю, для вдосконалення податкової та митної сфер України;

— розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо формування та реалізації єдиної державної податкової та митної політики, спрямованої на підвищення економічного та соціального розвитку України, адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

— розв'язання комплексних завдань у сфері забезпечення розвитку Міндоходів України;

— впровадження та використання отриманих наукових і науково-прикладних результатів.

Безпосередніми виконавцями наукових досліджень (суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності) у Міндоходів України є три підвідомчі установи: Державний науково-дослідний інститут митної справи, Науково-дослідний інститут

фінансового права та Науково-дослідний центр з проблем оподаткування Національного університету державної податкової служби України.

Слід зазначити, що у структурі Міндоходів України створено Департамент стратегічного управління та інновацій, до компетенції якого віднесено також організацію наукової, науково-технічної діяльності. Основні завдання та функції Департаменту стратегічного управління та інновацій наведено у табл. 1 [6].

Таблиця 1
Завдання та функції Департаменту стратегічного управління та інновацій

Завдання	Функції
<ol style="list-style-type: none">1. Стратегічне планування розвитку Міндоходів України, управління проектами та інноваційними процесами у Міндоходів України та його територіальних органах;2. Визначення стратегії управління, організація процесу управління проектами та інноваційними процесами;3. Координація робіт по плануванню заходів щодо реалізації стратегічного планування розвитку Міндоходів України та контроль за їх виконанням;4. Організація взаємодії структурних підрозділів Міндоходів України та його територіальних органів щодо реалізації проектів;5. Моніторинг стану виконання робіт, додержання встановлених термінів виконання робіт і змін за проектами;6. Здійснення заходів щодо збору та аналізу даних для розрахунку показників діяльності Міндоходів України та його територіальних органів з метою отримання результатів оцінювання якісних і кількісних зрушень у суспільстві, викликаних впровадженням проектів, узагальненої характеристики ступеня досягнення мети та основних змін, пов'язаних із впровадженням проектів;7. Впровадження нових прогресивних процедур і стандартів, внесення змін до відомчих актів щодо діяльності Міндоходів України та його територіальних органів з метою удосконалення та поліпшення ефективності роботи;8. Організація наукової, науково-технічної діяльності;9. Опрацювання законодавчих і урядових рішень та ініціатив у сферах податкової і митної політики, економіки, міжнародних економічних відносин, політики соціального, галузевого і територіального розвитку щодо визначення передумов впровадження проектів.	<ol style="list-style-type: none">1. Стратегічне планування розвитку Міндоходів України;2. Управління проектами;3. Управління інноваційними процесами у Міндоходів України та його територіальних органах;4. Організація наукової, науково-технічної діяльності.

В основі організаційного механізму виділяємо систему наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері та систему заходів забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку Міндоходів України. Більш детально систему наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері ми розглядали у попередній публікації [7].

У систему заходів забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку центрального органу виконавчої влади, який реалізовує державну політику у сфері державної податкової та митної справи у нашому дослідженні включено наукові та науково-технічні, організаційні, кадрові, інформаційні, фінансові, економічні, соціальні (див. табл. 1).

Таблиця 2

Система заходів забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку Міндоходів України та їх сутність

Компоненти системи заходів	Сутність
Наукові та науково-технічні	Проведення наукових досліджень, спільні наради замовників і виконавців наукових досліджень, конференцій, наукових семінарів, круглих столів, конкурсів студентських наукових робіт, засідань науково-дискусійних клубів, міжнародне співробітництво тощо.
Організаційні	Нормативно-правові акти, які визначають порядок організації наукової та науково-технічної діяльності.
Кадрові	Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації, збільшення чисельності наукових працівників і молодих науковців, зокрема у науково-дослідних установах.
Інформаційні	Забезпечення доступу до інтернет-ресурсів, обмін результатами наукових досліджень (національний, міждержавний), публічний аудит отриманих наукових результатів тощо.
Фінансові	Поліпшення фінансування наукової діяльності з метою посилення мотивації науковців, зменшення відтоку наукових кадрів вищої кваліфікації за кордон, стимулювання високотехнологічних наукових розробок тощо.
Економічні	Критерії ефективності діяльності наукових установ та підвищення ефективності використання бюджетних коштів.
Соціальні	Комплексе заходів, що забезпечують належні умови діяльності працівників Міндоходів України та науковців зокрема.

Усі компоненти системи заходів організаційного механізму наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері взаємодіють та взаємовпливають.

Таким чином, система наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері та система заходів забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку Міндоходів України працює як єдиний механізм у випадку виконання своїх функцій усіма суб'єктами наукової діяльності з урахуванням міжнародного досвіду та удосконалення національного нормативно-правового забезпечення.

Разом з тим у подальшому необхідно розробити критерії ефективності наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері; потребує удосконалення система фінансової підтримки публікаційної активності вчених та науковців у закордонних наукових виданнях.

Список використаних джерел

1. Про Порядок формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету : постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1084 [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1084-2004-p>.
2. Про затвердження Стратегічного плану розвитку Міністерства доходів і зборів на 2013–2018 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 р.

- № 869-р [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/869-2013-p>.
3. *Нагорічна, О. С.* Теоретичні основи наукового забезпечення у податково-митній сфері [Текст] / О. С. Нагорічна // Економіка та держава. — 2013. — № 9. — С. 115–119.
4. High-Tech Strategy 2020 for Germany [Електронний ресурс] Federal Ministry of Education and Research. — URL : http://www.bmbf.de/pub/hts_2020_en.pdf.
5. Про затвердження Порядку організації наукових досліджень та науково-технічних розробок у Міністерстві доходів і зборів України : наказ Міністерства доходів і зборів України від 16.07.2013 р. № 277 [Електронний ресурс] Державний науково-дослідний інститут митної справи. — URL : dndims.com/upload/files/mndr.3.doc.
6. Департамент стратегічного управління та інновацій [Електронний ресурс] Міністерство доходів і зборів України. — URL : <http://minrd.gov.ua/pro-minrd-ukraini/struktura-/aparatt/23-department-strategichnogo-upravlin/zavdannya-i-funktsii>.
7. *Нагорічна, О. С.* Методологічні засади наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері [Текст] / О. С. Нагорічна // Економіка та держава. — 2013. — № 10. — С. 130–134.

Надійшла до редакції 31.10.2013

Нагоричная О. С. Организационный механизм научного обеспечения в налогово-таможенной сфере

Обсуждается необходимость научного обоснования и внедрения организационного механизма научного обеспечения налогово-таможенной сферы, что обусловлено реализацией предусмотренных положением о Министерстве доходов и сборов Украины задач и утвержденных стратегических направлений развития. Основной целью исследования является определение сущности организационного механизма научного обеспечения государственного управления в налогово-таможенной сфере. Представлено для обсуждения организационный механизм научного обеспечения государственного управления в налогово-таможенной сфере. Основными его составляющими являются международный опыт регулирования научной деятельности, государственное регулирование научной деятельности, ведомственное регулирование научной деятельности, которое включает в себя систему научного обеспечения государственного управления в налогово-таможенной сфере, концепцию и стратегию, а также система мер обеспечения необходимыми ресурсами прогрессивного развития Миндоходов Украины и их сущность. К компонентам автор исследования включает научные и научно-технические, организационные, кадровые, информационные, финансовые, экономические, социальные. Автор приходит к выводу, что система научного обеспечения государственного управления в налогово-таможенной сфере и система мер обеспечения необходимыми ресурсами прогрессивного развития Миндоходов Украины заработает как единый механизм в случае выполнения своих функций всеми субъектами научной деятельности с учетом международного опыта и совершенствования национального нормативно правового обеспечения. Вместе с тем в дальнейшем предлагается разработать критерии эффективности научного обеспечения государственного управления в налогово-таможенной сфере, требует совершенствования система финансовой поддержки публикационной активности ученых в зарубежных научных изданиях.

Ключевые слова: научное обеспечение, налогово-таможенная сфера, организационный механизм.

Nagorichna, O. S., Organizing Scientific Support Mechanism in the Field of Taxation and Customs

The need for scientific study and implementation of the organizational mechanism of scientific support for tax and customs areas is discussed, following the implementation provided by the position of the Ministry of Revenue and Duties of Ukraine approved by strategic objectives and areas for development. The main purpose of this study is to define the essence of the organizational mechanism of scientific support for governance in the tax and customs administration. The organizational mechanism of scientific support for governance in the tax and customs administration is presented for discussion. Its main components are: the international experience of regulation of scientific activities, government regulation of scientific activities, departmental regulation of scientific activity, which includes a system of scientific support for governance in the tax and customs administration, vision and strategy, as well as a system of measures to ensure the progressive development of the necessary resources by Ministry of Revenue and Duties of Ukraine. The paper defines the components of a system of measures to ensure the necessary resources Ministry of Revenue and Duties of Ukraine progressive development of Ukraine and their essence. To the components of the study the author includes: scientific and scientific- technical, organizational, human, information, financial, economic and social components. The author comes to the conclusion that the system of scientific support for governance in the tax and customs administration and the system of measures to ensure the progressive development of the necessary resources Ministry of Revenue and Duties of Ukraine will earn a single mechanism, in the case of performing the functions of all the subjects of scientific activities based on international experience and to improve the national legal provision. However, further it is encouraged to develop performance criteria of scientific support for governance in the tax and customs administration, requires improving the system of financial support for the publication activity of scientists and scholars in international scientific journals.

Keywords: *scientific support, taxation and customs, institutional mechanism.*

